

U N I V E R Z I T A K A R L O V A

Pedagogická fakulta

CENTRUM ŠKOLSKÉHO MANAGEMENTU

**VÝZNAM A VYUŽITÍ DVPP
V PŘEDŠKOLNÍM VZDĚLÁVÁNÍ A JEHO
VLIV NA ORGANIZACI A ŘÍDÍCÍ PRÁCI
MANAGEMENTU MŠ**

Závěrečná bakalářská práce

Autor:	Monika Laláková
Obor:	Školský management
Forma studia:	Kombinovaná
Vedoucí práce:	Mgr. Bc. Jiří Trunda
Datum odevzdání práce:	8. dubna. 2011

Resumé:

Závěrečná bakalářská práce se zabývá významem a využitím DVPP v předškolním vzdělávání a jeho vlivu na organizaci a řídicí práci managementu MŠ. Je zaměřena na posouzení efektivity dalšího vzdělávání a jeho přínosu v řídicí práci mateřských škol.

Přináší poznatky vyplývající z provedeného výzkumného šetření a poukazuje na nové podněty, jaké formy dalšího vzdělávání dále uplatňovat a využívat v řídicí práci ředitelů mateřských škol.

The Summary:

Final bachelor paper concerns the importance and usage of further training of pedagogical staff in preschool education. It investigates impacts of further training on kindergarten management. Research results stress the role of self-study in a further training plan of a school.

Klíčová slova:

vzdělání - pedagog - další vzdělávání - škola - ředitel/ředitelka - mateřská škola - efektivita - význam - management - organizace – profese - předškolní vzdělávání - výzkum

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem předkládanou závěrečnou bakalářskou práci vypracovala sama za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.

Monika Laláková

„Děkuji vedoucímu práce Mgr. Bc. Jiřímu Trundovi za odborné vedení a všestrannou pomoc a spolupráci při vypracování mé závěrečné bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat ředitelkám a ředitelům mateřských škol, které jsem oslovila za jejich ochotu a vstřícnost při poskytnutí podkladů a důležitých informací při vypracování mé práce.“

Autorka

Obsah:

ÚVOD	4
1 Význam učení a vzdělávání	5
1.1 Cíle vzdělávání	5
1.2 Úkoly vzdělávání	6
2 Předškolní vzdělávání	7
3 Profesní růst pedagoga	8
3.1 Profesní předpoklady pedagoga	8
3.2 Oblast profesního rozvoje pedagoga	9
3.3 Pedagogický pracovník	10
3.3.1 Učitel MŠ	11
3.4 Podmínky rozvoje pedagogických pracovníků	11
4 Odborný rozvoj zaměstnanců	12
4.1 Odborný rozvoj učitelů MŠ	13
5 Další vzdělávání	15
5.1 Institucionální vzdělávání	17
5.1.1 Studium ke splnění kvalifikačních předpokladů	17
5.1.2 Studium ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů	17
5.1.3 Studium k prohlubování odborné kvalifikace	17
5.2 Samostudium	18
6 Management a DVPP	18
7 Výzkumné šetření	20
7.1 Výzkumný problém	20
7.1.1 Výzkumné předpoklady	20
7.1.2 Indikátory a sledované jevy	21
7.2 Hodnotící část	21
7.2.1 Předmět a rozsah hodnocení	21
7.2.2 Charakteristika dotazníku	21
7.2.3 Výzkumný soubor	22
7.2.4 Výsledky výzkumného šetření	23
7.3 Správnost předpokladů	47
ZÁVĚR	49
Seznam použité literatury	51
Seznam použitých zkratk	53
Seznam tabulek	53
Přílohy	54

ÚVOD

I když jednotlivý vzdělaný člověk může být poctivý i nepoctivý, vzdělaná společnost musí být v průměru slušnější než nevzdělaná.

Učit se sice neefektivně, ale něčemu užitečnému je nakonec lepší než se učit sice efektivně, ale něčemu neužitečnému. Vzdělání není souborem dat. Jde o znalosti a dovednosti, jimž jsme dokázali vdechnout život provázáním s vlastní originální osobností

J. Plamínek

Současná doba přináší v našem životě celou řadu změn, které se netýkají jen naší země. Tato doba s sebou přináší velké změny evropské i globální, které nutně ovlivňují postavení i poslání vzdělávací soustavy, výchovy a veškerého učení.

Složitost současného života ve společnosti a kladené překážky nutí člověka osvojit si řadu nových znalostí a dovedností, aby se v této společnosti dokázal dobře uplatnit.

Z toho vyplývá, že schopnost uplatnit se v této rychle se rozvíjející společnosti nutí každého z nás k záměrnému zdokonalování a prohlubování své kvalifikace a osobnosti. Čím více možností se v současné době nabízí, tím více záleží na každém z nás, jak efektivně se dokáže zorientovat.

1 VÝZNAM UČENÍ A VZDĚLÁVÁNÍ

Vědomosti je nutné neustále doplňovat, zkvalitňovat, podceňovat a zvyšovat, nebo se vytratí.

Peter F. Drucker

1.1 Cíle vzdělávání

Již v roce 1997 byl skupinou expertů zpracován dokument pod názvem: Učení je skryté bohatství. Zpráva mezinárodní komise UNESCO „Vzdělávání pro 21. století“, ve kterém se objevují cíle vzdělávání pro současnost:

- Cíl učit se poznávat – což znamená naučit se potřebné znalosti s porozuměním a umět je správně užít, znát postupy řešení problémů, objevování a konstruování poznatků
- Cíl učit se jednat – znamená naučit se tvořivě zasahovat do svého prostředí: životního, pracovního, sociálního, kulturního, přírodního. Být občanem, být zodpovědný, angažovaný a kvalifikovaný v zaměstnání či profesi nebo ve studiu.
- Cíl učit se žít společně - znamená umět spolupracovat s ostatními. V tomto cíli jsou zahrnuty mezilidské vztahy, vzájemná pomoc a spolupráce a morální hodnoty, které umožňují překonávat bariery etnické, národnostní, rasové, náboženské, sociální, politické.
- Cíl učit se být – znamená porozumět vlastní osobnosti a jejímu utváření v souladu s morálními hodnotami. Umět v sobě najít pozitivní a negativní stránky, být sebekritický a mít schopnost sebereflexe. Naučit se orientovat ve složitém světě a umět se prosadit a přijmout hodnotný životní styl.

Tyto cíle v sobě obsahují dovednosti potřebné pro realizaci učitelské profese v současnosti i s vizí do budoucnosti. Jsou z mého pohledu uplatnitelné na všech stupních vzdělávacího systému a tedy i v celoživotním vzdělávání člověka. Současná doba, která je ve znamení upevňování nové školské reformy přináší potřebu pojmenovat, co je důležité pro pedagogy v jejich každodenní praxi.

1.2 Hlavní úkoly vzdělávání

Realizace konceptu celoživotního vzdělávání se soustřeďuje na několik hlavních úkolů, jak je uvedeno také v Bílé knize, a to:

1. Vytvoření nezbytné základny pro celoživotní učení
2. Vytvoření promyšlených vazeb mezi učením a prací
3. Nové vymezení úlohy a odpovědnosti všech partnerů na místní, regionální či celostátní úrovni, v rámci vzdělávacího systému i mimo něj
4. Vytvářet podněty pro investování do lidského potenciálu

Vzdělávání se neomezuje jen na určité vstupní období života, ale pokračuje po celou dobu života, a nezískáváme jej jen formálně, prostřednictvím vzdělávacího systému, ale na základě veškeré získané zkušenosti. (Bílá kniha, 2001, s. 17)

Proto je celoživotní učení důležitou součástí profese pedagoga na všech stupních vzdělávání.

Předkládaná práce by měla pomoci vyhodnotit do jaké míry a s jakou efektivitou jsou v předškolním vzdělávání využívány prvky DVPP, ukázat na odlišnosti a navrhnout řešení jejich odstranění.

2 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, byly mateřské školy začleněny do vzdělávací soustavy České republiky mezi druhy škol uskutečňující vzdělávání podle vzdělávacích programů uvedených v § 3 tohoto zákona.

Předškolní vzdělávání je chápáno jako počáteční stupeň etapy celoživotního učení. Dle § 33 Školského zákona č. 561/2004 Sb., je specifikováno jako: *vzdělávání podporující rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílející se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů.*

Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Stát věnuje předškolnímu vzdělávání významnou pozornost a podporu, protože jej chápe jako stupeň celoživotního vzdělávání.

Současné vzdělávací prostředí se vyznačuje tím, že ponechává pedagogům prostor pro samostatnou tvůrčí práci. Předškolní vzdělávání je organizováno především v mateřských školách. Svým pojetím, výchovným zaměřením a organizací života má pozitivní vliv na celkový rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku. Důležitá z pohledu vzdělávací soustavy je potřeba zlepšovat jeho dostupnost a kvalitu. Zdůrazňuje se právo každého z nás na výchovu a vzdělání a vytváření optimálních podmínek pro individuální osobnostní rozvoj.

(Vyhláška č.14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání ve znění pozdějších předpisů)

Podmínky, důležité pro naplnění těchto kritérií:

- Upevnění předškolního vzdělávání v systému celoživotního vzdělávání
- Dostupnost předškolního vzdělávání
- Postupná aktualizace cílů a obsahu předškolního vzdělávání
- **Zvyšování kvalifikace a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků**

3 PROFESNÍ RŮST PEDAGOGA

3.1 Profesní předpoklady pedagoga

Gustav Adolf Lindner, jenž je považován za největšího pedagoga 19. století, považoval u učitelů za nejdůležitější:

- Pevné zdraví – nemocný učitel toho moc nenaučí
- Učitel má podle něj mít pevný charakter a lásku k dětem
- Při výuce má být trpělivý, v hodnocení žáků spravedlivý a nestranný
- Ve vlastní práci i ve vyžadování povinností od žáků svědomitý a důsledný
- Za neméně důležité považoval, aby každý učitel byl pokrokového smýšlení a miloval svoji vlast a rodný jazyk

Základním Lindnerovým požadavkem na učitele také bylo, aby se učitelé i po ukončení studia dále soustavně vzdělávali. Měli proto navštěvovat nejrůznější pokračovací vzdělávací kurzy, studovat novou literaturu a odebírat odborné časopisy

V každé z těchto myšlenek nacházíme stále výzvu a platnost. V současné době, která je ve znamení uplatňování nové školské reformy, vzniká na jedné straně potřeba pojmenovat, co je důležité pro pedagogy v jejich každodenní praxi, na straně druhé přesné vymezení dovedností profese učitele.

Profese učitele v současnosti je chápána jako konkretizace požadovaných kvalit učitele, které jsou nezbytné pro kvalitní vykonávání profese v podmínkách kurikulární reformy představující zásadní proměny v pojetí cílů, obsahu a strategií školního vzdělávání. Kvalita učitele, vyjádřená profesními předpoklady, má být tedy formulována v úzké souvislosti s pojetím kvalitní školy a kvalitní výuky. (Spilková, Tomková, 2010)

3.2 Oblasti profesního rozvoje pedagoga

Stejně jak se postupně mění učitelská role, mění se pohled na možnosti hledání cesty, jak rozvíjet učitele, jak je podporovat, jak je směřovat, jak je motivovat k potřebě jejich dalšího vzdělávání.

Zejména problémy s připraveností učitelů a ředitelů na nové požadavky, které s sebou nese kurikulární reforma, výrazně zesílily potřebu jasně definovat nové role a profesní kompetence učitelů, které jsou předpokladem kvalitního vykonávání profese ve změněných podmínkách a nárocích na kvalitní vzdělávání. (Spilková, Tomková, 2010)

Má-li pedagog naplňovat svoji profesní činnost, musí věnovat spoustu času a energie zejména těmto oblastem:

- plánování a přípravě
- realizaci a řízení vzdělávacího procesu
- hodnocení
- třídnímu managementu
- koncepci školy - školní kurikulum
- klimatu školy
- Oblasti profesního rozvoje – sebevzdělávání

Rozvoj základních znalostí a dovedností, vyhodnocení svých kladných a záporných stránek, realizace programu svého dalšího vzdělávání, vlastní sebereflexe, předávání zkušeností ostatním kolegům, vytváření svého vlastního portfolia, využívání odborných publikací. (Kazíková, 2009, s. 1 - 7)

3.3 Pedagogický pracovník

Ve všech modelech kvalitní školy hraje klíčovou roli pedagog - učitel. Jeho profesní a lidské kvality hrají rozhodující roli v kvalitě výuky (způsob interakce, volba výukových strategií, vytváření příznivého klimatu pro učení).

Kvalita učitelů - pedagogů je všeobecně považována za klíčový faktor, který zásadním způsobem ovlivňuje kvalitu školního vzdělávání. V oblasti postojů, hodnot a osobnostních vlastností kvalitních učitelů je kladen důraz zejména na následující charakteristiky: oddanost profesi, nadšení, vysoké nasazení a energie věnovaná práci, silné zaujetí pro práci se žáky, empatie, pozitivní přístup k žákům, přesvědčení, víra, že všichni žáci mohou být za určitých podmínek úspěšní a že jim dokážu naplnění jejich možností a dosažení úspěchu účinně pomoci, vědomí vysoké odpovědnosti, spravedlivost, čestnost, spolehlivost, důslednost, intelektuální zvědavost, tvořivost, organizační schopnosti, flexibilita a schopnost improvizace, pravidelná sebereflexe spojená se snahou o zkvalitňování vlastní činnosti, chuť se vzdělávat. (Spilková, Tomková, 2010)

Do skupiny pedagogických pracovníků řadíme také učitele mateřské školy, kteří získávají svou odbornou kvalifikaci:

- a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na pedagogiku předškolního věku,
- b) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy, v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu učitelů předškolního vzdělávání,
- c) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání, v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu učitelů předškolního vzdělávání, nebo
- d) vzděláním podle odstavce 2 písm. a).

(Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a změně některých zákonů)

3.3.1 Učitel MŠ

Smyslem práce učitele mateřské školy je vytvořit dětem co nejlepší výchovné prostředí a prakticky zvládnout vzdělávací proces. Úkolem předškolního pedagoga je vykonávat všechny činnosti, které zajistí mnohostrannou přiměřenou stimulaci dětí, jejich zdravý fyzický, psychický a sociální rozvoj, osobnostní růst i prožitkové učení. Vykonávání všech těchto činností na patřičné profesionální úrovni vyžaduje od učitele široké spektrum profesních předpokladů. Předškolní pedagog potřebuje zvládat praktické činnosti jako: pracovat v týmu, kriticky hodnotit svou práci zpracovávat školní a třídní vzdělávací programy, vystupovat s profesionálním sebevědomím.

Má-li při tom respektovat individualitu dětí, musí zvládat diagnostické postupy a činnosti, vést děti cíleně a smysluplně, rychle reagovat v nepředvídatelných situacích, umět improvizovat. Musí umět s pochopením a taktem komunikovat s rodiči i dalšími partnery. **S ohledem na profesi učitele mateřské školy je nutné, aby si neustále prohluboval své vzdělání, osvojoval si další potřebné dovednosti a znalosti.**

3.4 Podmínky rozvoje pedagogických pracovníků

V současnosti si ne všichni učitelé uvědomují svoji úlohu. Zakládají si na stereotypch, které i prakticky ověřují již mnoho let a myslí si, že jejich pedagogické myšlení, názory, postoje, znalosti, dovednosti a kvalita výkonu jejich profese nepodléhá změnám. Tito učitelé se pak obtížně přizpůsobují novým potřebám a mají problémy akceptovat nové požadavky na jejich činnost, odmítají tvořit nové návyky ve své každodenní praxi.

Je však také druhá skupina učitelů, která si klade otázky, když jinak, tak jak? Vědí, proč mají tvořit nové efektivní postupy pro práci s dětmi. Hledají nové náměty, možnosti, jak se sami učit. Za nechutí a neochotou nemůžeme vidět jen negativní postoj. Nové situace pro mnohé učitele v předškolním vzdělávání nejsou snadné. Pedagogové se sice snaží zpravidla pracovat dobře a kvalitně, nicméně ne vždy se

všechno daří, často i ve spojení s tím, že školám nejsou vytvářeny potřebné podmínky. Ukazuje se, že stále přetrvávají nedostatky v chápání nových principů, ve znalosti nových dokumentů a dalších legislativních předpisů i v uplatňování nových přístupů, forem a metod v každodenní praxi učitele mateřské školy.

Často vyplývá odmítání učitelů měnit své stereotypy z obav, které mohou být různé:

- vlastní nejistota,
- nepochopení
- nedorozumění
- nedostatek informací
- absence podpory

(Kazíková, 2009, s. 1 - 7)

Učitelé nejsou ve své pedagogické činnosti vázáni univerzálním programem, mohou si vytvářet vlastní projekty, či vybírat z některých programových aktivit. Mohou svobodně reagovat na konkrétní podmínky a přizpůsobovat výchovu a vzdělávání svým představám. To vše ale s sebou přináší nutnost se stále vzdělávat. Na získávání nových poznatků, informací, zkušeností, dovedností, znalostí by pedagogové v mateřských školách měli soustředit svoji pozornost a prostřednictvím dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků si doplnit potřebné vzdělání.

4 ODBORNÝ ROZVOJ ZAMĚSTNANCŮ

Každý zaměstnavatel má zákonem stanovenou povinnost pečovat o odborný rozvoj svých zaměstnanců. Péče o odborný rozvoj zaměstnanců zahrnuje podle § 227 zákona 262/2006 Sb. zákoník práce ve znění pozdějších předpisů zejména:

- Zaškolení a zaučení
- Odbornou praxi absolventů škol
- Prohlubování kvalifikace
- Zvyšování kvalifikace

Zákon stanovuje pracovníkům povinnost dalšího vzdělávání. Pojmy, které zákon používá – obnovení, upevnění, a doplnění kvalifikace odpovídá pojmu prohlubování kvalifikace podle příslušného ustanovení zákoníku práce § 230 zákona 262/2006 Sb., zákoník práce ve znění pozdějších předpisů. Zákon dále stanoví možnost účasti pracovníků na dalším vzdělávání, kterým si zvýší kvalifikaci. V souladu s ustanovením § 231 zákona 262/2006 Sb., zákoník práce ve znění pozdějších předpisů se tímto zvýšením kvalifikace rozumí její získání nebo rozšíření směřující k výkonu metodologických a řídicích činností. Pedagogickým pracovníkům stanovují povinnost dalšího vzdělávání zákonné normy:

564/2004 Sb., Školský zákon ve znění pozdějších předpisů

563/2004 Sb., zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů

4.1 Odborný rozvoj učitelů MŠ

Kurikulární reforma, resp. nová podoba předškolního vzdělávání nesporně klade na učitele v mateřských školách nové nároky. Většina poznatků, praktických dovedností a zkušeností, jimiž jsou většinou dobře vybaveni, nepozbývá nic na své platnosti. Problém je spíše v jejich využití. V současné době potřebují učitelé:

- Porozumět současným trendům předškolního vzdělávání
- Pochopit a pracovat s novou legislativou
- Osvojit si pedagogické strategie a styl práce
- Naučit se připravovat integrované projekty
- Osvojit si metody pedagogické diagnostiky
- Kriticky uvažovat a samostatně rozhodovat
- Pracovat v týmu
- Naučit se sebereflexi, kriticky hodnotit svou práci a svůj postoj k dětem, rodičům,

• Průběžně se vzdělávat a vystupovat s profesionálním sebevědomím
(Smolíková, 2003, s. 42)

Je zřejmé, že vzdělávací potřeby učitelů mateřských škol jsou v dnešní době náročnější vzhledem k požadavkům, které jsou na ně kladeny. Očekává se od nich vlastní koncepce a úsilí – a to obojí dokážou vyvíjet jen některé z nich. Aby byli učitelé mateřských škol obecně schopni realizovat nové cíle vzdělávání, potřebují řadu nových předpokladů: potřebují získat nové dovednosti, chápat jiné hodnoty, uplatnit svoje postoje a schopnosti.

Pro mnohé učitelky/učitele není jednoduché se v nové situaci dobře zorientovat, a už vůbec se samostatně a bez pomoci na novou práci připravit. Prostředkem pro další profesní seberealizaci všech pedagogů by měla být **oblast dalšího vzdělávání**.

5 DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ

První, čeho si přejeme, jest, aby tak plně a plnému lidství mohl být vzděláván ne nějaký jeden člověk nebo několik jich nebo mnoho, nýbrž všichni lidé vespolek i každý zvlášť, mladí i staří, bohatí i chudí, urození i neurození, mužové i ženy, zkrátka každý, komu se dostalo údělu narodit se člověkem, aby konečně jednou bylo celé lidské pokolení vzdělané po všech věkových stupních, stavech, pohlaví a národech.

Za druhé si přejeme, aby každý člověk byl celistvě vzdělán a správně cvičen nikoli jen v nějaké věci nebo v několika málo nebo mnohých, nýbrž ve všech, které dovršují podstatu lidství...

(J. A. Komenský: Obecná porada o nápravě věcí lidských)

Se změnou školské legislativy a vydáním Zákona č. 561/2004Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) nabyly platnost také Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a změně některých zákonů který v hlavě IV. § 24 stanoví požadavky na další vzdělávání a kariérní systém pedagogických pracovníků škol zřizovaných ministerstvem, krajem, obcí a svazkem obcí a zařízení sociální péče.

Pedagogičtí pracovníci mají po dobu výkonu své pedagogické činnosti povinnost dalšího vzdělávání, kterým si obnovují, upevňují a doplňují kvalifikaci. Pedagogičtí pracovníci se mohou účastnit dalšího vzdělávání, kterým si zvyšují kvalifikaci. Zvýšením kvalifikace se podle zvláštního právního předpisu rozumí též její získání nebo rozšíření. (Zákon č. 563/2004 Sb.)

Ředitel školy by měl další vzdělávání pedagogických pracovníků organizovat podle plánu dalšího vzdělávání.

Při plánování DVPP by se měl řídit jednak plány osobního rozvoje, který mapuje osobní, profesní potřeby jednotlivců a z vlastního hodnocení školy. Vlastní analýza potřeb a vnitřního klimatu školy vede k naplánování společných vzdělávacích programů, většinou přizpůsobených potřebám dané školy.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků se uskutečňuje:

- na vysokých školách, v zařízeních dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a v jiných zařízeních na základě akreditace udělené ministerstvem,
- samostudiem,
- dalším vzděláváním zdravotnických pracovníků podle zvláštního právního předpisu.

(§ 24, Zákon 563/2004 Sb.)

Při dalším vzdělávání je využíváno spolupráce center pro vzdělávání pedagogů, seminářů zaměřených na odbornost a zvyšování kvalifikace, výjezdních seminářů, vzájemných konzultací na partnerských školách u nás ale i v zahraničí. Vzhledem ke kladeným požadavkům na vysokoškolské vzdělání i v našem oboru je důležité věnovat dalšímu vzdělávání patřičnou pozornost.

Formy dalšího vzdělávání jsou v zásadě chápány jako:

- Institucionální vzdělávání
- Samostudium
- Pedagogické workshopy
- Semináře zaměřené na odbornost a zvyšování kvalifikace

Pro všechny pedagogy, kteří chtějí v rámci svého celoživotního vzdělávání a kariérního růstu získávat nové poznatky je základem Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditačních komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění vyhlášky č. 412/2006 Sb.

Citovaná vyhláška stanovuje druhy dalšího vzdělávání, které mohou pedagogové využít prostřednictvím:

- a) studia ke splnění kvalifikačních předpokladů,
- b) studia ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů,
- c) studia k prohlubování odborné kvalifikace.

5.1 INSTITUCIONÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

5.1.1 Splnění kvalifikačních předpokladů pedagoga

Na učitele jsou v souvislosti se zaváděním nového přístupu ke vzdělávání kladeny zcela nové a vyšší odborné požadavky. Vzhledem k požadavkům zvládnout vyšší odborné, speciálně pedagogické i sociální znalosti a dovednosti se doporučuje pedagogům v předškolním vzdělávání vysokoškolské vzdělávání na úrovni bakalářského studia na pedagogických fakultách univerzit nebo na vyšších odborných školách. Toto studium souvisí se snahou zvýšit sociální i profesní profil předškolního pedagoga. Kvalifikační předpoklady může pedagog získat studiem v oblasti pedagogických věd, studiem pedagogiky a studiem pro asistenty pedagoga. Další možností je studium pro ředitele škol a školských zařízení a studium k rozšíření odborné kvalifikace.

5.1.2 Studium ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů

Probíhá formou celoživotního vzdělávání na vysokých školách a akreditovaných zařízeních se zaměřením na získávání znalostí a dovedností v oblasti řízení vedoucích pracovníků, výchovných poradců a pedagogů ve specializovaných činnostech.

5.1.3 Studium k prohlubování odborné kvalifikace

Uvedené studium je určeno učitelům, kteří splňují podmínky odborné kvalifikace pro určitý druh školského zařízení, ale chtějí si tuto kvalifikaci dále rozšířit a tím zvýšit svoje možnosti uplatnění ve školství. Vzdělávání probíhá zejména formou kurzů, seminářů, workshopů. Průběžné vzdělávání může zahrnovat také jazykové vzdělávání pedagogických pracovníků.

5.2 SAMOSTUDIUM

Další formou vzdělávání pedagogů, kterou disponují ředitelé škol je samostudium. Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a změně některých zákonů v § 24 v odstavci 4 písm. b) odstavec 7, stanoví, že *k dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků přísluší volno v rozsahu 12 pracovních dnů ve školním roce, nebrání-li tomu vážné provozní důvody; dobu čerpání volna určuje ředitel školy.*

Volno k samostudiu jako forma DVPP byla dána k dispozici ředitelům škol zejména na dobu prázdnin během školního roku nebo při přerušení nebo omezení provozu školy. Další možností využití samostudia je doba, kdy nedochází z mimořádných důvodů ve školských zařízeních k výchově a vzdělávání a nejsou poskytovány školské služby.

Volno k samostudiu je oblast, která na školách není stále plně využívána. Jedním ze záměrů mé práce je specifikovat efektivitu využívání této formy dalšího vzdělávání v řídicí práci managementu škol.

6 MANAGEMENT A DVPP

Management je „umění dosáhnout toho, aby lidé udělali to, co je třeba, aby byla zabezpečena funkce organizace“

Peter. F. Drucker

V oblasti řízení přináší školský zákon významné změny. Tyto legislativní úpravy kladou ještě vyšší nároky na všechny řídicí pracovníky. Kurikulární reforma přinesla nové prvky ve stylu řízení. Vedoucí pracovníci ve školství si uvědomují, jakou hodnotu pro ně mají vzdělaní zaměstnanci, kteří dokážou účelně spolupracovat, sdílet informace a rozvíjet znalosti potřebné k efektivnímu fungování svých škol. Vzdělávání se stává klíčovým zdrojem konkurenceschopnosti každé školy. Je to proces, který vychází ze zásad vzdělávací politiky školy.

Systematické vzdělávání pedagogů přináší jak pro ně tak pro školu určité výhody, například:

- Odborná příprava pedagogů
- Zlepšování kvalifikace, znalostí dovedností i osobnosti učitelů
- Umožňuje neustálé zdokonalování vzdělávacích procesů
- Umožňuje realizaci moderní koncepce vzdělávání
- Zlepšuje vztah pedagogů ke své škole a zvyšuje jejich motivaci

(Vodák, Kucharčíková, 2007, s. 66)

Očekává se, že ředitel školy bude ten, který bude schopen zvládat vzniklé situace, s danými překážkami se vyrovnávat a k těmto schopnostem povede také ostatní zaměstnanci školy. Ředitel by měl mít na paměti, že srovnatelné výsledky ve vzdělávání svojí školy může naplnit pouze s kvalitním, vzdělaným pedagogickým kolektivem. Proto je další vzdělávání pedagogických pracovníků jedním z klíčových nástrojů každého ředitele.

Řada mých kolegů si může klást otázku: „Jaké jsou důvody proč se stále vzdělávat?“ Další vzdělávání probíhá po dosažení určitého stupně vzdělávání. Jeho zaměření je spojené se získáváním či rozvojem kompetencí důležitých pro uplatnění v profesním, občanském či osobním životě.

Žijeme v době prudkých a obtížně předvídatelných společenských změn, kdy základní znalosti, které jsme získali, svým dosavadním studiem nestačí. Osobní zkušenosti jsou sice cenné, ale nejsou dostačující v aplikaci nových trendů ve vzdělávání. Aby tento vývoj byl efektivní, potřebujeme pedagogy, kteří využijí svého potenciálu v rámci dalšího vzdělávání.

7 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

Výzkum nikdy není záležitostí jednoho člověka. I když je náhodou aktérem výzkumu jeden člověk, poznání, které odhalí, poskytne i dalším osobám – svým spolupracovníkům, kolegům, širšímu publiku. Referuje o něm, zveřejní o něm článek, napíše disertaci. Tím splácí dluh ostatním (Gavora, 2000, s. 11).

7.1 Výzkumný problém

V uvedené bakalářské práci je stanoven výzkumný problém:

- Jaký je postoj ředitelů MŠ k efektivnímu využití DVPP pro profesní růst pedagogických pracovníků?
- Má DVPP vliv na řídicí práci managementu MŠ?

Výzkum byl svým výběrem zaměřen na ředitele samostatných mateřských škol (MŠ) a sloučených organizací (ZŠ a MŠ) ze tří krajů ČR.

7.1.1 Výzkumné předpoklady

Před započítím práce byly na základě vlastních zkušeností vysloveny následující předpoklady a tvrzení, jejichž pravdivost se prostřednictvím výzkumného šetření buď potvrdí, nebo vyvrátí.

- Ředitelé MŠ mají přehled o druzích DVPP
- DVPP přináší zkvalitnění pedagogické a řídicí činnosti
- Samostudium je využíváno řediteli mateřských škol
- Prostřednictvím samostudia dochází k profesnímu růstu pedagogických pracovníků

Cílem výzkumného šetření je zjištění efektivity využití DVPP managementem školy. Výzkumné šetření proběhlo v I. čtvrtletí roku 2011. Všichni oslovení respondenti jsou anonymní.

7.1.2 Indikátory a sledované jevy

Mezi hlavní sledované jevy patří:

- Ředitelé škol a jejich názor na využití DVPP
- Vyhodnocení efektivity využití DVPP v MŠ
- Posouzení získaných údajů o využití samostudia

7.2 Hodnotící část

7.2.1 Předmět a rozsah hodnocení

Pro potřeby výzkumného šetření bylo jako nástroj použito dotazníkového šetření. Na základě vyhodnocení tohoto šetření dojde k potvrzení nebo vyvrácení stanovených předpokladů.

Respondenti byli oslofováni prostřednictvím elektronické pošty. Zpět byly vyplněné dotazníky zasílány opět elektronicky. Elektronické adresy respondentů byly získány na internetových stránkách jednotlivých krajů: Plzeňského, Ústeckého a Jihočeského.

7.2.2 Charakteristika dotazníku

Dotazníkové šetření se skládá z jednoho dotazníku, který byl určený ředitelkám samostatných mateřských škol a ředitelům sloučených organizací (ZŠ a MŠ).

Dotazník obsahuje:

- Celkem 23 otázek
- 1 otázka je faktografická – zjišťuje, ve kterém typu školy jsou respondenti řediteli
- Dále dotazník obsahuje celkem 16 uzavřených otázek
- V dotazníku je zařazeno celkem 6 polouzavřených otázek

Hodnotící stupnice:

ano
spíše ano
spíše ne
ne
nevím

Přesné vymezení jevů:

ano	...	plně vyhovující, bez připomínek
spíše ano	...	vyhovující s ojedinělými připomínkami
spíše ne	...	částečně vyhovující
ne	...	nevhovující, nutno změnit
nevím	...	nemohu posoudit

7.2.3 Výzkumný soubor

Pro výzkumné šetření byly vybrány ředitelé samostatných MŠ a sloučených organizací ZŠ a MŠ. Výběr proběhl ve 3 krajích ČR (Plzeňský, Jihočeský, Ústecký). Bylo použito mechanického výběru. Při mechanickém výběru se vychází z přesně určeného základního souboru (Gavora, 2000, s. 63)

Dotazníkovým šetřením byla oslovena každá třetí MŠ z celkového souboru 864 škol.

Tím bylo osloveno celkem 300 respondentů.

Předvýzkum proběhl na 3 základních a mateřských školách.

Z celkového počtu se vrátilo 227 vyplněných dotazníků, což činí 76 %. Došlo celkem 132 vyplněných dotazníků ze samostatných MŠ (58%), 95 dotazníků ze sloučených organizací ZŠ a MŠ (42%), z toho 86 dotazníků zodpověděli ředitelé ZŠ a jen 9 dotazníků vyplnily vedoucí učitelky MŠ.

Odpovědi na uzavřené otázky byly vyhodnoceny do dvou samostatných tabulek.

- tabulka č. 1 - ředitelky samostatných mateřských škol,
- tabulka č. 2 - ředitelé základních škol a vedoucí učitelky MŠ.

Posléze byla každá otázka vyhodnocena jednotlivě.

Odpovědi na polouzavřené otázky byly vyhodnoceny jednotlivě od všech dotazovaných respondentů ve společné tabulce č. 3.

7.2.4 Výsledky výzkumného šetření

Vyhodnocení uzavřených otázek – celkový přehled

Tabulka č. 1 - Vyhodnocení dotazníku ředitelek samostatných MŠ

	otázka	ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
DVPP v MŠ						
1	Máte jako ředitel školy přehled o druzích DVPP pro své pedagogické pracovníky MŠ dle vyhlášky 317/2005 Sb.?	66	46	20	0	0
		50%	35%	15%	0	0
2	Myslíte si, že oblasti DVPP je na vaší MŠ věnovaná dostatečná pozornost?	64	50	18	0	0
		48%	38%	14%	0	0
3	Domníváte se, že zapojení pedagogických pracovníků do DVPP vám přináší zkvalitnění pedagogické činnosti v MŠ?	66	52	8	0	6
		50%	39%	6%	0	5%

4	Využíváte studium ke splnění kvalifikačních předpokladů jako prostředek k profesnímu růstu pedagog. pracovníků MŠ (vysokoškolské vzdělání,...)?	48	23	26	26	9
		36%	17%	20%	20%	7%
5	Využíváte ve vaší praxi formu studia ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů pedagogů MŠ (výchovné poradenství,...)?	32	19	36	41	4
		24%	14%	27%	32%	3%
6	Zapojují se pravidelně vaši zaměstnanci MŠ v rámci DVPP do studia k prohlubování své vlastní odborné kvalifikace (kurzy, semináře,...)?	84	33	15		
		64%	25%	11%		
7	Účastní se DVPP všichni vaši pedagogičtí zaměstnanci MŠ?	75	30	19	5	3
		57%	23%	14%	4%	2%
8	Myslíte si, že nabídka a obsah nabízených kurzů a seminářů v rámci DVPP jsou kvalitní a přínosné?	32	68	24	8	
		24%	52%	18%	6%	
9	Zasahuje negativně účast vašich pracovníků MŠ na DVPP do organizačního chodu školy (spojování tříd, zastupování,...)?	27	40	15	13	
		28%	42%	16%	14%	
10	Jsou získané poznatky a informace z DVPP předávány ostatním pedagogickým pracovníkům MŠ?	79	36	11	5	1
		60%	27%	8%	4%	1%
11	Považují vaší pedagog. zaměstnanci MŠ DVPP za zbytečnost a ztrátu času, nevidí v tom žádný efekt?	8	11	43	64	6
		6%	8%	33%	48%	5%

SAMOSTUDIUM						
	otázka	ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
12	Využíváte jako prostředek DVPP formu samostudia v MŠ	18	22	40	14	1
		19%	23%	42%	15%	1%
13	Čerpají vaši zaměstnanci MŠ stanovených 12 dnů k tomu určených?	16	22	28	29	0
		17%	23%	29%	31%	0
14	Využívá samostudia alespoň polovina vašich pedagogických pracovníků MŠ?	26	19	28	22	1
		27%	20%	30%	23%	1%
15	Je z vašeho pohledu vedoucího pracovníka samostudium přínosem ke zkvalitnění pedagogického procesu vaší MŠ?	41	19	22	13	0
		43%	20%	23%	14%	0
16	Přináší samostudium z Vašeho pohledu profesní růst pedagogických pracovníků v MŠ?	31	30	17	15	2
		33%	31%	18%	16%	2%

Vyhodnocení jednotlivých otázek ředitelkami samostatných MŠ:

1. Máte jako ředitel školy přehled o druzích DVPP pro své pedagogické pracovníky MŠ dle vyhlášky č. 317/2005 Sb.?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
66	46	20	0	0
50%	35%	15%	0	0

Můžeme považovat za důležité, že většina oslovených ředitelek MŠ uvádí, že disponuje přehledem o možných druzích DVPP pro své pedagogické pracovníky. Předpokládáme, že pokud je využíváno, mělo by sloužit k profesnímu růstu pedagogů. Jen malé procento oslovených (15%) uvádí, že vedou DVPP v patrnosti, ale ne vždy je pro ně z jejich pohledu podstatné, důležité.

2. Myslíte si, že oblasti DVPP je ve vaší MŠ věnovaná dostatečná pozornost?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
64	50	18	0	0
48%	38%	14%	0	0

Z uvedených odpovědí vyplývá, že i malá část oslovených (14%) považuje DVPP za důležitý prostředek, ale je pro ně jen z části dostačující. Z jejich strany není na DVPP kladen patřičný důraz, nepovažují zřejmě DVPP za zcela prioritní, i když si uvědomují jeho význam. Druhá část respondentů uvádí, že této oblasti se snaží věnovat dostatek pozornosti, což ale neznamená, že je v jejich řídicí práci prioritou.

3. Domníváte se, že zapojení pedagog. pracovníků do DVPP vám přináší zkvalitnění pedagogické činnosti v MŠ?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
66	52	8	0	6
50%	39%	6%	0	5%

Oslovení respondenti (50%) spatřují v DVPP prostředek, který na základě zpětné vazby z jejich pohledu přináší zkvalitnění pedagogické činnosti, 39% oslovených ředitelek (podle výsledků v otázce č. 2) potvrzuje domněnku, že DVPP není z jejich pohledu zcela využíváno ale ani opomíjeno a uplatněno, ostatní respondenti nedokážou posoudit, zda jim DVPP přináší zkvalitnění v pedagogické činnosti což, může vypovídat o tom, že se jedná o začínající ředitele, kteří působí krátce v řídicí funkci.

4. Využíváte studium ke splnění kvalifikačních předpokladů jako prostředek k profesnímu růstu pedagog. pracovníků MŠ (vysokoškolské vzdělání, ...)?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
48	23	26	26	9
36%	17%	20%	20%	7%

Za důležité lze považovat, že již 36 % ředitelek využívá dle § 1 vyhlášky 317/2005 Sb., studia ke splnění kvalifikačních předpokladů na svých školách. Z dotazníkového šetření dále usuzujeme, že v 17% ředitelé zvažují účast svých pedagogů ve vysokoškolském studiu. Pro 40% dotázaných ředitelek není tato oblast studia v současné době prioritní, protože je velmi obtížné umožnit svým pedagogům účast ve vysokoškolském studiu a zároveň bezproblémově zajistit organizaci provozu své školy, na to ukazují výsledky vyhodnocené v polouzavřené otázce č. 6.

5. Využíváte ve vaší praxi formu studia ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů (výchovné poradenství,...)?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
32	19	36	41	4
24%	14%	27%	32%	3%

Tato forma dalšího vzdělávání k prohlubování kvalifikace je ředitelkami na většině oslovených mateřských škol preferována pouze u 38 %. Zbývající skupina ředitelek (59%) nemá tuto oblast vzdělávání jako prioritní, protože tato oblast zahrnuje studium výchovného poradenství a specializovaných činností, které jsou specifické spíše pro učitele základních škol. Odpověď u 4 ředitelek „nevím“ může vypovídat o malé informovanosti, co se týče DVPP.

6. Zapojují se pravidelně vaši zaměstnanci MŠ v rámci DVPP do studia k prohlubování své vlastní odborné kvalifikace (kurzy, semináře, ...)?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
84	33	15	0	0
64%	25%	11%	0	0

89 % ředitelek MŠ se vyjádřilo pozitivně k pravidelnému využívání této formy studia. Domníváme se, že pozitivní roli sehrává forma kurzů, seminářů a workshopů. To, že 11% oslovených uvádí zápornou odpověď, může odrážet jejich kritický pohled na kvalitu pořádaných akcí DVPP.

7. Účastní se DVPP všichni vaši pedagogičtí zaměstnanci MŠ?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
75	30	19	5	3
57%	23%	14%	4%	2%

Z výzkumného šetření na MŠ vyplynulo, že většina ředitelek (80%) vidí účast na DVPP jako plně vyhovující, nebo jen s ojedinělými připomínkami a to v návaznosti na otázku č. 6 (důležitá je nabídka, náměty jednotlivých akcí DVPP). Můžeme se jen domnívat, že význam účasti svých pedagogů na DVPP si ostatní ředitelky uvědomují, ale ne vždy plně realizují. Je zarážející zjištění, že 2% ředitelek neví, zda v jejich školách je zapojena alespoň polovina pedagogů, přesto že je povinnosti mít zpracován plán DVPP školy.

8. Myslíte si, že nabídka, obsah nabízených kurzů a seminářů v rámci DVPP jsou kvalitní a přínosné?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
32	68	24	8	0
24%	52%	18%	6%	0

Přesto, že kladné hodnoty dotazníkového šetření této otázky jsou převažující, můžeme usuzovat, že ne vždy odrážejí skutečnou kvalitu pořádaných akcí DVPP. Naopak záporné hodnoty mohou ukazovat pohled těch ředitelek, které se zamýšlí nad kvalitou a ne kvantitou nabízených kurzů a seminářů.

9. Zasahuje negativně účast vašich pracovníků MŠ na DVPP do organizačního chodu školy (spojování tříd, zastupování, ...)?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
36	34	38	24	0
27%	26%	29%	18%	0

Je pozoruhodné, že v této otázce 53 % ředitelek MŠ není schopno bezproblémově zajistit organizačně provoz svých školských zařízení, protože, jak uvádí v polouzavřené otázce č. 6, vysoké počty dětí na třídách neumožňují bezproblémové organizační změny v provozu školy. Lze se domnívat, že důležitou roli při odpovědi na tuto otázku sehrála velikost školy, počet tříd, počet pedagogů, organizační schopnosti ředitelky.

10. Jsou získané poznatky a informace z DVPP předávány ostatním pedagogickým pracovníkům MŠ?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
79	36	11	5	1
60%	27%	8%	4%	1%

Uvedené hodnoty ukazují na to, že ředitelky MŠ si uvědomují důležitost přenosů informací, což ale ještě nepotvrzuje, že k přenosu skutečně dochází. Jen malá část (13%) uvádí, že k přenosu informací přímo nedochází, nebo to nemohou posoudit z pohledu vedoucího pracovníka přesto, že si pedagogové mohou předávat získané poznatky a zkušenosti individuálně. Uváděné 1% u odpovědi – nevím, může ukazovat na nedostatečnou kontrolu přenosu informací ze strany ředitelky MŠ.

11. Považují vaši pedagog. zaměstnanci MŠ DVPP za zbytečnost a ztrátu času, nevidí v tom žádný efekt?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
8	11	43	64	6
6%	8%	33%	48%	5%

To že 14% oslovených ředitelek uvádí, že učitelé považují DVPP za zbytečnost a ztrátu času neznámá, že se do vzdělávání nezapojují a že podceňují jeho efektivitu. Z výzkumného šetření této otázky vyplývá, že 81 % ředitelek MŠ vidí DVPP ve své řídicí práci jako nezbytný a efektivní prostředek, který vede ke zkvalitnění pedagogického procesu. 5% respondentů se zřejmě zamýšlí a nemůže jednoznačně odpovědět, protože nemusí na škole vždy docházet k vyhodnocení plánu DVPP dle stanovených kritérií.

12. Využíváte jako prostředek DVPP v MŠ formu samostudia?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
46	34	29	22	1
35%	26%	22%	16%	1%

Na základě šetření se ukázalo, že je samostudia v samostatných MŠ využíváno jako jedné z možných forem dalšího vzdělávání. Převažuje pozitivní přístup většiny oslovených ředitelek. Druhá část oslovených má k využívání samostudia připomínky, je pro ně jen částečně vyhovující, můžeme usuzovat, že není pro ně dostupné, protože nemusí mít odpovídající podmínky k jeho čerpání na své škole.

13. Čerpají vaši zaměstnanci MŠ stanovených 12 dnů k tomu určených?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
31	23	35	43	0
23%	18%	27%	32%	0

Předpokládáme, že celkem 59% respondentů nečerpá stanovených 12 dnů samostudia, protože danou formu dle výsledků v dotazníkovém šetření (otázka č. 12) téměř nevyužívá. Můžeme se domnívat, že výsledek šetření je ovlivněn podmínkami mateřských škol, počtem pedagogů, možnostmi uzavírat MŠ při nízkém počtu dětí. Ostatním osloveným ředitelkám plně čerpání stanovených dnů vyhovuje, nebo jen s ojedinělými připomínkami. Lze usuzovat, že samostudium je součástí plánu DVPP.

14. Využívá samostudia alespoň polovina vašich pedagogických pracovníků MŠ?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
61	25	22	23	1
46%	19%	16%	18%	1%

Za pozitivní výsledek šetření lze považovat to, že 61% samostatných MŠ využívá možnost formy samostudia u poloviny svých pedagogů, což potvrzují výsledky vyhodnocení polouzavřené otázky č. 6. Záporné odpovědi mohou vycházet z daných podmínek jednotlivých mateřských škol (provozní podmínky, organizace řízení, počet pedagogů).

15. Je z vašeho pohledu vedoucího pracovníka samostudium přínosem ke zkvalitnění pedagogického procesu ve vašich MŠ?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
43	36	26	22	5
33%	27%	20%	16%	4%

Je zřejmě správné, že 60% ředitelek využívá samostudium jako jednu z forem zkvalitnění pedagogického procesu, ale důležitější jsou záporné odpovědi, protože ukazují, že tato forma DVPP si na těchto školách nenašla pozitivní uplatnění (otázka č. 12), protože z pohledu ředitelek nemusí daná forma přinášet očekávané výstupy. Lze se domnívat, že respondenti by v oblasti čerpání samostudia uvítali určité

změny, které by umožnily danou formu vzdělávání nabízet svým pedagogům dle stanoveného plánu DVPP.

16. Přináší samostudium z Vašeho pohledu profesní růst pedagogických pracovníků v MŠ?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
31	48	29	20	4
23%	37%	22%	15%	3%

Převážná část ředitelek MŠ uvádí, že samostudium může pozitivně ovlivnit profesní růst pedagoga. Věnují samostudiu na své škole z jejich pohledu dostatečnou pozornost. Nahlíží na samostudium jako na důležité a z jejich pohledu v praxi uplatnitelné. U druhé části odpovědí ředitelek na základě jejich záporných hodnot se můžeme domnívat, že samostudium nemusí být prioritní, ale jejich kritický pohled by tuto oblast DVPP na školách mohl pozitivně posunout tak, aby jej ve větší míře mohly uplatnit, pokud jim to podmínky a možnosti školy umožní.

Vyhodnocení uzavřených otázek ředitelů ZŠ a MŠ

Tabulka č. 2 – Vyhodnocení dotazníku ředitelů ZŠ, učitelky pověřené řízením

	otázka	ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
DVPP v MŠ						
1	Máte jako ředitel školy přehled o druzích DVPP pro své pedagogické pracovníky MŠ dle vyhlášky 317/2005 Sb.?	53	33	9	0	0
		56%	35%	9%	0	0
2	Myslíte si, že oblasti DVPP je ve vaší MŠ věnovaná dostatečná pozornost?	46	39	10	0	0
		48%	41%	11%	0	0
3	Domníváte se, že zapojení pedagog. pracovníků do DVPP vám přináší zkvalitnění pedagogické činnosti v MŠ?	48	35	8	0	4
		51%	37%	8%	0	4%
4	Využíváte studium ke splnění kvalifikačních předpokladů jako prostředek k profesnímu růstu pedagog. pracovníků MŠ (vysokoškolské vzdělání,...)?	32	23	15	16	9
		34%	24%	16%	17%	9%
5	Využíváte ve vaší praxi formu studia ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů u pedagogů MŠ (výchové poradenství,...)?	31	24	17	15	8
		33%	25%	18%	16%	8%
6	Zapojují se pravidelně vaši zaměstnanci MŠ v rámci DVPP do studia k prohlubování své vlastní odborné kvalifikace (kurzy, semináře,...)?	51	38	6	0	0
		54%	40%	6%	0	0
7	Účastní se DVPP všichni vaši pedagogičtí zaměstnanci MŠ?	38	30	19	4	4
		40%	32%	20%	4%	4%
8	Myslíte si, že nabídka a obsah nabízených kurzů a seminářů v rámci DVPP jsou	28	47	14	6	0

	kvalitní a přínosné?	30%	49%	15%	6%	0
9	Zasahuje negativně účast vašich pracovníků MŠ na DVPP do organizačního chodu školy (spojování tříd, zastupování, ...)?	27	26	29	13	0
		28%	27%	31%	14%	0
10	Jsou získané poznatky a informace z DVPP předávány ostatním pedagogickým pracovníkům MŠ?	41	35	15	3	1
		43%	37%	16%	3%	1%
11	Považují vaši pedagog. zaměstnanci MŠ DVPP za zbytečnost a ztrátu času, nevidí v tom žádný efekt?	8	11	35	38	3
		8%	12%	37%	40%	3%
SAMOSTUDIUM						
	otázka	ano	Spíše ano	Spíše ne	ne	nevím
12	Využíváte jako prostředek DVPP formu samostudia v MŠ?	38	22	20	14	1
		40%	23%	21%	15%	1%
13	Čerpají vaši zaměstnanci MŠ stanovených 12 dnů k tomu určených?	31	22	18	24	0
		33%	23%	19%	25%	0
14	Využívá samostudia alespoň polovina vašich pedagogických pracovníků MŠ?	41	23	13	18	0
		43%	24%	14%	19%	0
15	Je z vašeho pohledu vedoucího pracovníka samostudium přínosem ke zkvalitnění pedagogického procesu v MŠ?	41	19	22	13	0
		43%	20%	23%	14%	0

16	Přináší samostudium z Vašeho pohledu profesní růst pedagogických pracovníků v MŠ?	31	30	17	15	2
		33%	31%	18%	16%	2%

Vyhodnocení uzavřených otázek:

1. Máte jako ředitel školy přehled o druzích DVPP pro své pedagogické pracovníky MŠ dle vyhlášky 317/2005 Sb.

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
53	33	9	0	0
56%	35%	9%	0	0

U této otázky je zřejmá shoda v odpovědi jak ředitelek samostatných MŠ tak ředitelů/lek ZŠ i učitelek pověřených řízením mateřské školy, což by mělo ukazovat na znalost legislativních dokumentů týkajících se DVPP.

2. Myslíte si, že oblasti DVPP je v MŠ věnovaná dostatečná pozornost?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
46	39	10	0	0
48%	41%	11%	0	0

Z výzkumného šetření této otázky vyplynulo, že spokojenost ředitelů je vysoká 89%, ale to ještě nedokazuje, že DVPP je pro většinu z nich důležitá. Pouze 11% respondentů naopak nepovažuje DVPP v MŠ za jednu ze svých priorit, ale můžeme předpokládat, že tato oblast je pro ně podstatná jako vzdělávání pedagogů v ZŠ a hledají cesty k jejímu efektivnímu zkvalitnění (počet zúčastněných pedagogů, kvalitní výběr akcí dle potřeb školy, plán DVPP).

3. Domníváte se, že zapojení pedagog. pracovníků do DVPP vám přináší zkvalitnění pedagogické činnosti v MŠ?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
48	35	8	0	4
51%	37%	8%	0	4%

Výsledky šetření ukazují, že v odpovědi na tuto otázku nastává shoda názorů jak ředitelů MŠ, tak ředitelů sloučených organizací. Shoda názorů vedoucích pracovníků ještě neznámá, že účast pedagogů je vždy přínosem. Důležitou roli sehrává hlavně vzájemná komunikace a spolupráce vedení základní školy a jednotlivých pověřených pracovníků tak, aby plán DVPP reflektoval potřeby a profesní předpoklady učitelů MŠ.

4. Využíváte studium ke splnění kvalifikačních předpokladů jako prostředek k profesnímu růstu pedagog. pracovníků MŠ (vysokoškolské vzdělání, ...)?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
32	23	15	16	9
34%	24%	16%	17%	9%

Polovina dotazovaných ředitelů a učitelů pověřených řízením (58%) uvádí, že na své škole má pedagogy MŠ, kteří studovali, nebo studují na vysoké škole a zvyšují si tak svojí kvalifikaci pro předškolní vzdělávání. Můžeme se domnívat, že ředitelé ZŠ dokážou ocenit význam vysokoškolsky vzdělaného pedagoga ze své osobní zkušenosti (nutné vysokoškolské vzdělání u pedagoga ZŠ) než ředitelka samostatně MŠ, která nemusí mít sama vysokoškolské vzdělání, nemá možnost srovnání. Velmi obtížně je pochopit výsledek dotazníkového šetření u 9% dotázaných, kteří neví nebo nedokážou posoudit, zda jejich pedagogové využívají možnost vysokoškolského vzdělání, což může ukazovat na velmi zkreslený přehled ředitelů v oblasti DVPP.

5. Využíváte ve vaší praxi formu studia ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů u pedagogů MŠ (výchovné poradenství,...)?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
31	24	17	15	8
33%	25%	18%	16%	8%

V této otázce nastává rozpor mezi názory ředitelek MŠ (38%) a řediteli ZŠ (58%) ve využití formy studia ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů. Můžeme usuzovat, že ředitelé ZŠ hodnotili využití této formy studia z pohledu celé své školy, nikoli jen školy mateřské.

6. Zapojují se pravidelně vaši zaměstnanci MŠ v rámci DVPP do studia k prohlubování své vlastní odborné kvalifikace (kurzy, semináře,...)?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
51	38	6	0	0
54%	40%	6%	0	0

V této otázce je nalezena shoda v odpovědích ředitelek samostatných MŠ a ostatních respondentů. Velké procento pozitivních odpovědí ale ještě nemusí znamenat, že pravidelnost přinese vždy efektivitu v dalším vzdělávání.

7. Účastní se DVPP všichni vaši pedagogičtí zaměstnanci MŠ?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
38	30	19	4	4
40%	32%	20%	4%	4%

Výsledek tohoto šetření potvrzuje domněnku uvedenou v otázce č. 6, že vysoká účast na pořádaných akcích je správná, ale nemusí být ještě efektivní. Vyšší procento oslovených (24%) ředitelů zřejmě sestavuje plán DVPP jak pro ZŠ, tak pro MŠ, ale je zřejmé, že účast na těchto plánovaných akcích ze strany učitelek MŠ není zcela využíván.

8. Myslíte si, že nabídka a obsah nabízených kurzů a seminářů v rámci DVPP jsou kvalitní a přínosné?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
28	47	14	6	0
30%	49%	15%	6%	0

Na tuto otázku odpovídají oslovení ředitelé ZŠ a vedoucí učitelky MŠ téměř shodně jako ředitelky samostatných MŠ. Většina ředitelů je spokojená s nabídkou, ale nedokážeme objektivně posoudit, zda jejich pohled je dostatečně kritický ke kvalitě kurzů a seminářů. Stejně i zde platí, že kvantita ještě neznamená kvalitu, naopak záporné odpovědi mohou ukazovat na důsledné sledování a vyhodnocování poznatků, získaných na DVPP pedagogů řediteli škol.

9. Zasahuje negativně účast vašich pracovníků MŠ na DVPP do organizačního chodu školy (spojování tříd, zastupování, ...)?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
27	40	15	13	0
28%	42%	16%	14%	0

Vyhodnocení dotazníkového šetření této otázky ukazuje na fenomén sloučených organizací ZŠ a MŠ s malým počtem tříd (malotřídní školy). Proto na základě šetření se můžeme domnívat, že účast pedagogických pracovníků MŠ na DVPP se negativně odráží na bezproblémovém provozu těchto mateřských škol, což vyplynulo z odpovědí na polouzavřenou otázku č. 6 (vzdálenost při dojezdnosti do středisek, institucí, které poskytují další vzdělávání, nedostatečný počet pedagogů při zastupování, ...).

10. Jsou získané poznatky a informace z DVPP předávány ostatním pedagogickým pracovníkům MŠ?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
41	35	15	3	1
43%	37%	16%	3%	1%

Z uvedených odpovědí usuzujeme, že pokud se zúčastní pedagogové DVPP, mělo by docházet k předávání informací dostupnými prostředky a formami, které odpovídají daným podmínkám a možnostem v jednotlivých sloučených školách (otázka č. 9). Pouze u 4 % dotázaných není na škole zřejmě vytvořen prostor, nebo dochází k přenosu individuálně bez prověření ze strany ředitele školy.

11. Považují vaši pedagog. zaměstnanci MŠ DVPP za zbytečnost a ztrátu času, nevidí v tom žádný efekt?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
8	11	35	38	3
8%	12%	37%	40%	3%

Stejně jako u ředitelek samostatných mateřských škol převažuje názor, že účast na dalším vzdělávání je potřebná. Je možné domnívat se, že vysoké hodnoty ve výsledcích (77%) ještě tuto efektivitu nepotvrzují. Může se jednat ze strany ředitelů o mechanické uvažování a ne zcela kritické vyhodnocení účasti DVPP. Ostatní respondenti (20%) se zřejmě zamýšlejí nad významem účasti svých pedagogů, jsou kritičtí a snaží se upozornit na kvalitu vzdělávání.

12. Využíváte jako prostředek DVPP formu samostudia v MŠ?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
18	22	40	14	1
19%	23%	42%	15%	1%

Uvedené hodnoty ukazují, že uplatňování samostudia jako jedné z forem DVPP ve sloučených školách ZŠ a MŠ není do takové míry přínosné jako u samostatných mateřských škol. Předpokládáme, že negativní výsledek výzkumného šetření (57%) je do jisté míry ovlivněn závislostí mateřské školy na rozhodování ředitele ZŠ (omezené rozhodovací pravomoci pověřených učitelek) a jednotlivých podmínkách těchto škol.

13. Čerpají vaši zaměstnanci MŠ stanovených 12 dnů k tomu určených?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
16	22	28	29	0
17%	23%	29%	31%	0

Tato skupina respondentů (ředitelé ZŠ a pověřené učitelky) se vyjádřila k čerpání samostudia negativně a to celými 60%, protože, jak vyplynulo z předešlého šetření, forma samostudia není téměř na těchto školách využívána (potvrzuje dotazníkové šetření polouzavřené otázky č. 6).

14. Využívá samostudia alespoň polovina vašich pedagogických pracovníků MŠ?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
26	19	28	22	1
27%	20%	30%	23%	1%

Výzkumné šetření ukázalo, že na sloučených organizacích základních a mateřských škol není do samostudia zapojena ani polovina pedagogických pracovníků mateřské školy. Lze usuzovat, že dané hodnoty ovlivňují opět dané podmínky jednotlivých sloučených organizací (společné zařízení ZŠ a MŠ, nízké počty tříd MŠ, omezený počet pedagogů v MŠ – školy ve výjimkách).

15. Je z vašeho pohledu vedoucího pracovníka samostudium přínosem ke zkvalitnění pedagogického procesu v MŠ?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
41	19	22	13	0
43%	20%	23%	14%	0

Přesto, že 63% respondentů se domnívá, že samostudium by bylo z jeho pohledu přínosem, nedokážeme toto tvrzení objektivně posoudit, protože jak vyplynulo z dotazníkového šetření otázky č. 12, nemá možnost formu samostudia na své mateřské škole využít. Ostatní respondenti (37%) zřejmě samostudium využívají, ale jsou k této formě vzdělávání kritičtí.

16. Přináší samostudium z Vašeho pohledu profesní růst pedagogických pracovníků v MŠ?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
31	30	17	15	2
33%	31%	18%	16%	2%

Pozoruhodné na výsledcích šetření je, že ředitelé a vedoucí učitelky (64%) uvádí jako vyhovující a přínosné samostudium, které může pozitivně ovlivnit profesní růst pedagogů na škole, i když jej ve větší míře nemohou využívat. Ostatní ředitelé (36%) nepřikládají této formě DVPP takovou pozornost, protože lze usuzovat, že jejich názor vychází z toho, že nemají dostatečný prostor pro čerpání dané formy samostudia a nemohou objektivně posoudit, zda samostudium je přínosem nebo není.

Společné vyhodnocení položených otázek

1. Při vytváření plánu DVPP je vaší prioritou:

- Studijní zájem pedagogických pracovníků
- Potřeby vedení školy
- Finanční možnosti školy

Z výzkumného šetření je patrné, že při vytváření plánu DVPP na škole je pro velký počet ředitelů (41%) prioritou studijní zájem pedagogů. Tyto výsledky potvrzují, že ředitelé škol mají zájem o rozvoj osobnosti učitele jako individuality. Další důraz kladou ředitelé (22%) na vlastní potřeby školy. Tím chce ředitel zajistit plnou kvalifikovanost pedagogického kolektivu. Veškeré tyto potřeby vedení školy jsou závislé na finančních možnostech jednotlivých škol (37%), což nepříznivě ovlivňuje tvorbu plánu dalšího vzdělávání. Ne vždy bylo postižitelné, zda ředitelé školy mají zpracován kvalitní plán DVPP (nejasné odpovědi na otázku účasti pedagogů na dalším vzdělávání).

2. Kterými finančními prostředky vaše škola hradí DVPP svých zaměstnanců:

- Státní prostředky - ONIV
- Provozní rozpočet
- Jiné prostředky, uveďte prosím jaké

Z uvedeného dotazníku vyplynulo, že převážná většina škol hradí DVPP svých zaměstnanců ze státních prostředků ONIV (51%), které se bohužel každým rokem snižují a tím omezují možnost účasti všech pedagogů na DVPP. Proto ředitelé jako další možnost financování vzdělávání uvádějí, ale již v omezené míře (43%) finanční prostředky poskytnuté zřizovatelem. Bohužel, ne každá škola má možnost čerpání těchto prostředků z provozního rozpočtu (nutný souhlas zřizovatele školy).

Pouze 2% z vedoucích pracovníků uvádí získávání finančních prostředků na DVPP z grantových programů a 4% ředitelů používají k danému financování úplatu za předškolní vzdělávání. Zjištění, že dva ředitelé uvádějí nutnost úhrady DVPP z vlastních zdrojů může znamenat, že škola nedisponuje dostatečnými finančními prostředky na vzdělávání, nebo že pedagogové mají takový zájem o svůj profesní růst, že jsou ochotni investovat vlastní finanční zdroje do dalšího vzdělávání.

3. Jakou formu předávání poznatků DVPP uplatňujete na vaší škole:

- Přenos na pedagogické radě
- Pedagogický workshop
- Prostřednictvím internetu
- Písemná forma - referát
- Jiné formy, uveďte jaké

Všichni oslovení uvedli, že nejčastější formou předávání poznatků DVPP jsou pedagogické rady (62%). Ty doplňují získané informace a jsou zdrojem dalších podnětů, 15% oslovených ředitelů/lek uvádí jako další možnost přenosu informací internet. Jen malý počet oslovených využívá písemnou formu přenosu. Na 9% školských zařízení byl pedagogický workshop prezentován jako další prostředek k předávání získaných poznatků a informací. Sedm ředitelů/lek uvedlo jako další možnost okamžitý přenos poznatků do praxe prostřednictvím rozhovoru ihned po

semináři. Tento způsob je však ojedinělý a možná realizace se organizačně uskutečňuje jen na velmi malém počtu škol, zejména na jednotřídních a malotřídních školách.

4. Jaké formy samostudia jako ředitel školy preferujete:

- Studium odborné literatury
- Zpracování odborných témat
- Vyhledávání podkladů k projektům MŠ
- Jiné, prosím uveďte které:

Pokud 125 ředitelů/ředitelek samostudium vůbec na škole uplatňuje, jak vyplynulo z dotazníkového šetření, pak převládá forma studia odborné literatury a vyhledávání podkladů ke zpracování různých projektů v mateřských školách. Je bohužel zarážející, že 36 ředitelů na svých školách danou možnost vůbec nevyužívá. Můžeme usuzovat, že příčinou tohoto zjištění jsou individuální podmínky některých škol (velikost školy, počet pedagogů, organizace provozu školy) a ne organizační schopnosti ředitele, jak vyplynulo z dotazníkového šetření.

5. Jakou formou vy, jako ředitel ověřujete uplatnění poznatků ze samostudia vašich pedagogických pracovníků:

- Hospitace
- Vzájemné konzultace
- Záznam v profesním portfoliu
- Jiné, prosím uveďte jaké

Z výzkumného šetření vyplynulo, že na školách, kde forma samostudia je využívána, převládá u ředitelů kombinace využití všech tří uvedených možností (hospitace, vzájemné konzultace, profesní portfolio).

6. Kdy využíváte formu samostudia jako prostředek DVPP

- V době prázdnin
- Podle stanoveného plánu DVPP na dané období
- Jiné, prosím uveďte:

Možnost využití samostudia stanoví Zákon č. 563/2004 Sb., § 24 v odstavci 4 písm. b) odstavec 7. Část ředitelů (58%) určuje čerpání volna k samostudiu zejména v době prázdnin během školního roku, kdy školy omezují nebo úplně uzavírají svůj provoz. Jiným a to plánovaným způsobem je čerpání volna k samostudiu, kdy ředitel (23%) dopředu stanoví čerpání volna v plánu DVPP na daný školní rok. Další možnosti (11%) jak využít samostudium je pokles docházky dětí do mateřské školy, větší nemocnost dětí na školách, kdy dochází ke spojování tříd. Ředitelé (8%) jako další možnost uvádějí mimořádné provozní důvody na škole, kdy nejsou poskytovány školské služby a neuskutečňuje se vzdělávání (provozní havárie, nutné provozní opravy). Tyto situace však nejsou pravidlem, vyskytují se na školách individuálně a to znamená, že forma samostudia není na školách plánována a pravidelně aplikována.

7.3 Správnost předpokladů

Ředitelé MŠ mají přehled o druzích DVPP

Provedený výzkum potvrdil pravdivost tohoto předpokladu. Celkem 198 ředitelů/ředitelek uvedlo, že většina z nich má povědomí o možnostech dalšího vzdělávání svých pedagogů, ale na 13% oslovených škol, jak vyplynulo z uzavřených otázek, není DVPP vždy prostředkem, kterým dochází ke zvyšování, prohlubování a rozšiřování odborné kvalifikace. Jak dále vyplynulo, ovlivňuje účast pedagogů na DVPP dostupnost a vzdálenost škol od vzdělávacích center a institucí.

Další vzdělávání je pro pedagogy povinné, pokud na školách je DVPP cíleně plánované, výzkumné šetření potvrdilo, že by mělo být jedním ze zdrojů, který povede ke zkvalitnění a efektivitě řídicí práce managementu školy.

DVPP přináší zkvalitnění pedagogické i řídicí činnosti

Z uvedených odpovědí vyplynulo, že pokud je managementem školy zpracován plán DVPP, který reaguje na aktuální požadavky vzdělávání pedagogických pracovníků, pak z 87% přispívá k rozvoji profesního růstu pedagogů v mateřských školách. Umožňuje učitelům účastnit se na odborných seminářích, aktivech, kurzech, workshopech, vzájemných setkáních a tím prohlubovat svoji odbornou kvalifikaci. Z pohledu ředitelů je patrné, že zkvalitnění pedagogické činnosti vidí zejména v možnosti zapojení předškolních pedagogů do vysokoškolského studia. Připomínky se týkaly nedostupnosti formy kombinovaného studia na pedagogických fakultách.

Důležitým aspektem z pohledu ředitelů pro účast pedagogů na dalším vzdělávání jsou konkrétní podmínky jednotlivých školských zařízení (sloučené zařízení, počet tříd, počet pedagogů, provozní podmínky školy).

Samostudium je využíváno ředitelkami/řediteli mateřských škol

Provedený výzkum nepotvrdil plně vyslovený předpoklad. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že možnosti uplatnění samostudia na školách ovlivňuje jejich charakter (samostatná MŠ, sloučené organizace ZŠ a MŠ), celkem 46% oslovených respondentů samostudium na svých školách nezařazuje. Samostudium jako formu dalšího vzdělávání nevyužívá 57% ředitelů/ředitelek sloučených zařízení ve své řídicí práci přesto, že jej v dotazníkovém šetření označují jako vhodnou formu, která by měla umožnit zkvalitnění pedagogického procesu.

Výzkumné šetření dále potvrdilo, že převažuje tato forma vzdělávání na samostatných mateřských školách, zařazována je spíše podle provozních a organizačních potřeb, ne vždy cíleně podle kritérií plánu DVPP. Z polouzavřených otázek vyplynulo, že samostudium poskytované pedagogům ve spojených zařízeních jen v 42% není dopředu plánováno, efektivitu nelze podle výsledků polouzavřených otázek z pohledu ředitele školy dostatečně posoudit.

Prostřednictvím samostudia dochází k profesnímu růstu pedagogických pracovníků

Vyslovený předpoklad se jednoznačně nepotvrdil. 62% respondentů uvádí, že by samostudium mělo být jedním ze zdrojů, kterým je pedagogům umožněn profesní růst, ale na základě uzavřených otázek vyplynulo, že v praxi toto tvrzení nelze ověřit, protože tato forma není u 41% škol využívána.

Celkem 132 ředitelů/ředitelek i přes připomínky ke způsobu čerpání, považují samostudium jako významnou, důležitou, kvalitní formu, která by měla napomoci profesnímu růstu pedagogů v mateřských školách, ale ne vždy jsou ve školách vytvořeny podmínky pro samotné čerpání.

ZÁVĚR:

Nezbytnost dalšího vzdělávání je dána především rychlými společenskými, technologickými, politickými a ekonomickými změnami, které vyžadují nové vědomosti a dovednosti všech pedagogických pracovníků.

Zvládnutí všech povinností, které souvisejí s vedením školy, je velice důležité a náročné. Pro usnadnění řídicí práce je důležité umožnit pedagogům získávat komplexní informace, nové metodiky práce, podporovat další profesní růst pedagogů a možnost se dále vzdělávat.

Výzkumné šetření jednoznačně prokázalo důležitost dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků mateřských škol. Ředitelé chápou důležitost DVPP, jsou si vědomi, že informace, které dalším studiem pedagogové získávají, jim pomohou v efektivním způsobu kvalitního řízení a měly by se stát klíčovým zdrojem konkurenceschopnosti jednotlivých škol. Za efektivní v procesu dalšího vzdělávání pokládají ředitelé zvyšování kvalifikace pedagogů vysokoškolským studiem a prohlubování odborné kvalifikace učitelů mateřských škol, přestože podmínky institucionálního vzdělávání v současnosti neodpovídají požadavkům pedagogů mateřských škol (forma kombinovaného studia).

Výzkumné šetření dále prokázalo, že je nutné se zaměřit na nedostatky, na které poukazují ředitelé škol v oblasti využití samostudia jako formy dalšího vzdělávání. Hovoříme o možnostech dopředu plánovat uzavírání mateřských škol v době prázdnin během školního roku, které vytvoří prostor pro cílené plánování formy samostudia. Vytvoření uvedených podmínek je závislé na vzájemné komunikaci mezi ředitelem školy a zřizovatelem.

Je nutné zapojit do této formy samostudia větší počet pedagogů, což by ve zpětné vazbě mělo přinést zkvalitnění pedagogického procesu. Z pohledu ředitelů je důležité se zaměřit na samotné čerpání a efektivní využití stanoveného počtu dnů k samostudiu, zároveň efektivně plánovat čerpání těchto dnů během celého školního roku dle stanovených kritérií v plánu dalšího vzdělávání školy.

Závěrem lze konstatovat, že shromážděné poznatky, uvedené v této bakalářské práci jsou využitelné v oblasti efektivního a promyšleného plánování DVPP a mohly by se stát jedním z prostředků, které pomohou ředitelům orientovat se v důležité oblasti dalšího vzdělávání a snažit se tak využít potenciálu pedagogů v mateřských školách.

Seznam použité literatury

BEČVÁŘOVÁ, Z. *Kvalita, strategie a efektivita v řízení mateřské školy*, Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-221-8.

BENEŠ, N. *Andragogika teoretické základy*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. ISBN 80-86432-23-8.

BRUCEOVÁ, T. *Předškolní výchova*, Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-068-5.

DRUCKER, P. *To nejdůležitější z Druckera v jednom svazku*. Praha: Management Press, 2002. ISBN 80-7261-066-X.

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání – Tauris, 2001. ISBN 80-211-0372-8.

PLAMÍNEK, J. *Vedení lidí, týmů a firem*. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-1092-7.

PLAMÍNEK, J. *Vzdělávání dospělých*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3235-0.

SPIPKOVÁ, V. *Proměny primárního vzdělávání v ČR*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-942-9.

SPIPKOVÁ, V.; TOMKOVÁ, A. a kol. *Kvalita učitele a profesní standard*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2010. ISBN 978-80-7290-496-9.

VODÁK, J.; KUCHARČÍKOVÁ, A. *Efektivní vzdělávání zaměstnanců*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1904-7.

Katalog forem a metod práce. KAFOMET. Stařec 2009. ISSN 1801-853X

Krajský úřad Plzeňského kraje [online]. Plzeň. Dostupné na WWW: <<http://www.plzensky-kraj.cz>>.

Krajský úřad Ústeckého kraje [online]. Ústí nad Labem. Dostupné na WWW: <<http://www.ustecky-kraj.cz>>.

Krajský úřad Jihočeského kraje [online]. České Budějovice. Dostupné na WWW: <<http://www.jihocesky-kraj.cz>>.

Legislativní normy:

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 262/2006 Sb., Zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků.

Seznam použitých zkratk

MŠ	mateřská škola
ZŠ	základní škola
ZŠ a MŠ	Základní škola a Mateřská škola
DVPP	další vzdělávání pedagogických pracovníků
Sb.	sbírka
KÚ	krajský úřad
ČR	Česká republika
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
Pedagog.	pedagogický pracovník

Seznam tabulek

č. 1 vyhodnocení dotazníku ředitelek samostatných MŠ	23
č. 2 vyhodnocení dotazníku ředitelů ZŠ a MŠ a učitelek pověřených řízením	34

Příloha č. 1 Dotazník

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

Jmenuji se Monika Laláková, studuji na Univerzitě Karlově v Praze obor Školský management. Tématem mé bakalářské práce je „Význam a využití DVPP v předškolním vzdělávání a jeho vliv na organizaci a řídicí práci managementu MŠ“. Součástí mé závěrečné bakalářské práce bude výzkumné šetření. Dovoluji si Vás proto požádat o pomoc při zpracování dotazníků.

Prosím Vás o vyplnění dotazníku a předem děkuji za vaši ochotu.

Monika Laláková
Ředitelka MŠ Plasy

zaškrtněte jednu z možností

Jste ředitelkou samostatné MŠ	
Jste učitelkou pověřenou řízením	
Jste ředitelem/ ředitelkou ZŠ a MŠ	

	otázka	ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
DVPP v MŠ						
1	Máte jako ředitel školy přehled o druzích DVPP pro své pedagogické pracovníky dle vyhlášky 317/2005 Sb.?					
2	Myslíte si, že oblasti DVPP je ve vaší MŠ věnovaná dostatečná pozornost?					
3	Domníváte se, že zapojení pedagog. pracovníků do DVPP vám přináší zkvalitnění pedagogické činnosti v MŠ?					
4	Využíváte studium ke splnění kvalifikačních předpokladů jako prostředek k profesnímu růstu pedagog.pracovníků (vysokoškolské vzdělání,)?					
5	Využíváte ve vaší praxi formu studia ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů (výchovné poradenství,...)?					
6	Zapojují se pravidelně vaši zaměstnanci v rámci DVPP do studia k prohlubování své vlastní odborné kvalifikace (kurzy, semináře, ...)?					
7	Účastní se DVPP všichni vaši pedagogičtí zaměstnanci?					
8	Myslíte si, že nabídka a obsah nabízených					

	kurzů a seminářů v rámci DVPP jsou kvalitní a přínosné?					
9	Zasahuje negativně účast vašich pracovníků na DVPP do organizačního chodu školy (spojování tříd, zastupování, ...)?					
10	Jsou získané poznatky a informace z DVPP předávány ostatním pedagogickým pracovníkům MŠ?					
11	Považují vaši pedagog. zaměstnanci MŠ DVPP za zbytečnost a ztrátu času, nevidí v tom žádný efekt?					
SAMOSTUDIUM						
	otázka	ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
12	Využíváte jako prostředek DVPP formu samostudia?					
13	Čerpají vaši zaměstnanci stanovených 12 dnů k tomu určených?					
14	Využívá samostudia alespoň polovina vašich pedagogických pracovníků?					
15	Je z vašeho pohledu vedoucího pracovníka samostudium přínosem ke zkvalitnění pedagogického procesu v MŠ?					
16	Přináší samostudium z Vašeho pohledu profesní růst pedagogických pracovníků v MŠ?					

Při vytváření plánu DVPP je vaší prioritou:

- Studijní zájem pedagogických pracovníků
- Potřeby vedení školy
- Finanční možnosti školy

Kterými finančními prostředky vaše škola hradí DVPP svých zaměstnanců:

- Státní prostředky - ONIV
- Provozní rozpočet
- Jiné prostředky, uveďte prosím jaké

Jakou formu předávání poznatků DVPP uplatňujete na vaší škole:

- Přenos na pedagogické radě
- Pedagogický workshop
- Prostřednictvím internetu
- Písemná forma- referát
- Jiné formy, uveďte jaké

Jaké formy samostudia jako ředitel školy preferujete:

- Studium odborné literatury
- Zpracování odborných témat
- Vyhledávání podkladů k projektům MŠ
- Jiné, prosím uveďte které:

Příloha č. 2

Vyhodnocení uzavřených otázek ředitelky MŠ – celkový přehled

Tabulka č. 1 – Vyhodnocení dotazníku ředitelky samostatných MŠ

	otázka	ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
DVPP v MŠ						
1	Máte jako ředitel školy přehled o druzích DVPP pro své pedagogické pracovníky dle vyhlášky 317/2005 Sb.?	66	46	20	0	0
		50%	35%	15%	0	0
2	Myslíte si, že oblasti DVPP je ve vašich MŠ věnována dostatečná pozornost?	64	50	18	0	0
		48%	38%	14%	0	0
3	Domníváte se, že zapojení pedagog. pracovníků do DVPP vám přináší zkvalitnění pedagogické činnosti v MŠ?	66	52	8	0	6
		50%	39%	6%	0	5%
4	Využíváte studium ke splnění kvalifikačních předpokladů jako prostředek k profesnímu růstu pedagog. pracovníků (vysokoškolské vzdělání, ...)?	48	23	26	26	9
		36%	17%	20%	20%	7%
5	Využíváte ve vaší praxi formu studia ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů pedagogů MŠ (výchovné poradenství, ...)?	32	19	36	41	4
		24%	14%	27%	32%	3%
6	Zapojují se pravidelně vaši zaměstnanci v rámci DVPP do studia k prohlubování své vlastní odborné kvalifikace (kurzy, semináře, ...)?	84	33	15	0	0
		64%	25%	11%	0	0
7	Účastní se DVPP všichni vaši pedagogičtí zaměstnanci MŠ?	75	30	19	5	3

		57%	23%	14%	4%	2%
8	Myslíte si, že nabídka a obsah nabízených kurzů a seminářů v rámci DVPP jsou kvalitní a přínosné?	32	68	24	8	0
		24%	52%	18%	6%	0
9	Zasahuje negativně účast vašich pracovníků na DVPP do organizačního chodu školy (spojování tříd, zastupování, ...)?	36	34	38	24	0
		27%	26%	29%	18%	0
10	Jsou získané poznatky a informace z DVPP předávány ostatním pedagogickým pracovníkům MŠ?	79	36	11	5	1
		60%	27%	8%	4%	1%
11	Považují vaši pedagog. zaměstnanci MŠ DVPP za zbytečnost a ztrátu času, nevidí v tom žádný efekt?	8	11	43	64	6
		6%	8%	33%	48%	5%
SAMOSTUDIUM						
	otázka	ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
12	Využíváte jako prostředek DVPP formu samostudia v MŠ?	46	34	29	22	1
		35%	26%	22%	16%	1%
13	Čerpají vaši zaměstnanci MŠ stanovených 12 dnů k tomu určených?	31	23	35	43	0
		23%	18%	27%	32%	0
14	Využívá samostudia alespoň polovina vašich pedagogických pracovníků MŠ?	61	25	22	23	1

		46%	19%	16%	18%	1%
15	Je z vašeho pohledu vedoucího pracovníka samostudium přínosem ke zkvalitnění pedagogického procesu ve vašich MŠ?	43	36	26	22	5
		33%	27%	20%	16%	4%
16	Přináší samostudium z Vašeho pohledu profesní růst pedagogických pracovníků v MŠ?	31	48	29	20	4
		23%	37%	22%	15%	3%

Vyhodnocení uzavřených otázek ředitelů ZŠ a MŠ

Tabulka č. 2 – Vyhodnocení dotazníku ředitelů ZŠ, učitelky pověřené řízením

	otázka	ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
DVPP v MŠ						
1	Máte jako ředitel školy přehled o druzích DVPP pro své pedagogické pracovníky dle vyhlášky 317/2005 Sb.?	53	33	9	0	0
		56%	35%	9%	0	0
2	Myslíte si, že oblasti DVPP je ve vašich MŠ věnovaná dostatečná pozornost?	46	39	10	0	0
		48%	41%	11%	0	0
3	Domníváte se, že zapojení pedagog. pracovníků do DVPP vám přináší zkvalitnění pedagogické činnosti v MŠ?	48	35	8	0	4
		51%	37%	8%	0	4%
4	Využíváte studium ke splnění kvalifikačních předpokladů jako prostředek k profesnímu růstu pedagog. pracovníků (vysokoškolské vzdělání,...)?	32	23	15	16	9
		34%	24%	16%	17%	9%
5	Využíváte ve vaší praxi formu studia ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů u pedagogů MŠ (výchovné poradenství,...)?	31	24	17	15	8
		33%	25%	18%	16%	8%
6	Zapojují se pravidelně vaši zaměstnanci v rámci DVPP do studia k prohlubování své vlastní odborné kvalifikace (kurzy, semináře,...)?	51	38	6	0	0
		54%	40%	60%	0	0
7	Účastní se DVPP všichni vaši pedagogičtí zaměstnanci MŠ?	38	30	19	4	4
		40%	32%	20%	4%	4%
8	Myslíte si, že nabídka a obsah nabízených	28	47	14	6	0

	kurzů a seminářů v rámci DVPP jsou kvalitní a přínosné?					
		30%	49%	15%	6%	0
9	Zasahuje negativně účast vašich pracovníků na DVPP do organizačního chodu školy (spojování tříd, zastupování)?	27	40	15	13	0
		28%	42%	16%	14%	0
10	Jsou získané poznatky a informace z DVPP předávány ostatním pedagogickým pracovníkům MŠ?	41	35	15	3	1
		43%	37%	16%	3%	1%
11	Považují vaší pedagog. zaměstnanci DVPP za zbytečnost a ztrátu času, nevidí v tom žádný efekt?	8	11	35	38	3
		8%	12%	37%	40%	3%
SAMOSTUDIUM						
	otázka	ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
12	Využíváte jako prostředek DVPP formu samostudia v MŠ?	18	22	40	14	1
		19%	23%	42%	15%	1%
13	Čerpají vaši zaměstnanci MŠ stanovených 12 dnů k tomu určených?	16	22	28	29	0
		17%	23%	29%	31%	0
14	Využívá samostudia alespoň polovina vašich pedagogických pracovníků MŠ?	26	19	28	22	0
		27%	20%	30%	23%	0
15	Je z vašeho pohledu vedoucího pracovníka samostudium přínosem ke zkvalitnění pedagogického procesu na vašich MŠ?	41	19	22	13	0
		43%	20%	23%	14%	0

16	Přináší samostudium z Vašeho pohledu profesní růst pedagogických pracovníků v MŠ?	31	30	17	15	2
		33%	31%	18%	16%	2%

Společné vyhodnocení uzavřených otázek ředitelů ZŠ a MŠ a samostatných MŠ

Tabulka č. 3 – Vyhodnocení dotazníku ředitelů ZŠ a MŠ

	otázka	ano	spíše ano	spíše ne	ne	nevím
DVPP v MŠ						
1	Máte jako ředitel školy přehled o druzích DVPP pro své pedagogické pracovníky dle vyhlášky 317/2005 Sb.?	119	79	29	0	0
		52%	35%	13%	0	0
2	Myslíte si, že oblasti DVPP je ve vašich MŠ věnovaná dostatečná pozornost?	110	89	28	0	0
		49%	39%	12%	0	0
3	Domníváte se, že zapojení pedagog. pracovníků do DVPP vám přináší zkvalitnění pedagogické činnosti v MŠ?	114	87	16	0	10
		50%	39%	7%	0	4%
4	Využíváte studium ke splnění kvalifikačních předpokladů jako prostředek k profesnímu růstu pedagog. pracovníků (vysokoškolské vzdělání, ...)?	80	46	41	42	18
		35%	20%	18%	19%	8%
5	Využíváte ve vaší praxi formu studia ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů u pedagogů MŠ (výchovné poradenství,...)?	63	43	53	56	12
		28%	19%	23%	25%	5%
6	Zapojují se pravidelně vaši zaměstnanci v rámci DVPP do studia k prohlubování své vlastní odborné kvalifikace (kurzy, semináře,...)?	135	71	21	0	0
		59%	31%	9%	0	0
7	Účastní se DVPP všichni vaši pedagogičtí zaměstnanci MŠ?	113	60	38	9	7
		49%	26%	18%	4%	3%
8	Myslíte si, že nabídka a obsah nabízených kurzů a seminářů v rámci DVPP jsou kvalitní a přínosné?	60	115	38	14	0
		26%	51%	17%	6%	0

9	Zasahuje negativně účast vašich pracovníků na DVPP do organizačního chodu školy (spojování tříd, zastupování, ...)?	63	74	53	37	0
		28%	33%	23%	16%	0
10	Jsou získané poznatky a informace z DVPP předávány ostatním pedagogickým pracovníkům MŠ?	120	71	26	8	2
		53%	31%	11%	4%	1%
11	Považují vaší pedagog. zaměstnanci DVPP za zbytečnost a ztrátu času, nevidí v tom žádný efekt?	16	22	78	102	9
		7%	10%	34%	45%	4%
SAMOSTUDIUM						
	otázka	ano	Spíše ano	Spíše ne	ne	nevím
12	Využíváte jako prostředek DVPP formu samostudia v MŠ?	64	56	69	36	1
		28%	25%	30%	16%	1%
13	Čerpají vaši zaměstnanci MŠ stanovených 12 dnů k tomu určených?	47	45	63	72	0
		21%	20%	28%	32%	0
14	Využívá samostudia alespoň polovina vašich pedagogických pracovníků MŠ?	87	44	50	45	1
		38%	19%	22%	20%	1%
15	Je z vašeho pohledu vedoucího pracovníka samostudium přínosem ke zkvalitnění pedagogického procesu ve vašich MŠ?	84	55	48	35	5
		37%	24%	21%	15%	2%
16	Přináší samostudium z Vašeho pohledu profesní růst pedagogických pracovníků v MŠ?	62	78	46	35	6
		28%	34%	21%	15%	2%

Příloha č. 4

Odpovědi na polouzavřené otázky – ředitelé MŠ a ŽŠ, vedoucí učitelky

otázka	odpovědi	Počet /%
1. Při vytváření plánu DVPP je vaší prioritou	Studijní zájem pedagogických pracovníků	92/41%
	Potřeby vedení školy	50/22%
	Finanční možnosti školy	85/37%
2. Kterými finančními prostředky vaše škola hradí DVPP svých zaměstnanců	Státní prostředky-ONIV	116/51%
	Provozní rozpočet	97/43%
	Jiné prostředky	14/6%
3. Jakou formu předávání poznatků DVPP uplatňujete na vaší škole	Přenos na pedagogické radě	141/62%
	Pedagogický workshop	21/9%
	internet	34/15%
	Písemná forma, referát	24/11%
	Jiné formy	7/3%
4. Jaké formy studia jako ředitel školy preferujete	Studium odborné literatury	112/49%
	Odborná témata	13/6%
	Vyhledávání podkladů k projektům	102/45%
5. Jakou formou vy jako ředitel ověřujete uplatnění poznatků ze samostudia	hospitace	98/43%
	Vzájemné konzultace	95/42%
	Profesní portfolio	34/15%
6. Kdy využíváte formu samostudia jako prostředek DVPP	V době prázdnin	131/58%
	Podle stanoveného plánu DVPP	52/23%
	Jiné – provozní důvody	20/8%
	Nemocnost dětí	24/11%